

Antropologen gebruiken niet alleen interviews en vragenlijsten voor hun onderzoek, zegt De Regt. 'Wat antropologie uniek maakt, is het gebruik van participerende observatie. De onderzoeker begeeft zich onder de mensen die hij onderzoekt en doet daar zelf ervaringen op, observeert en houdt informele gesprekken met hen.'

'Antropologen zijn een vreemde eend in de bijt', zegt Van den Burg. 'Wij proberen in de belevingswereld van de participanten te komen. We willen weten wat hun overtuigingen, verwachtingen en denkbeelden zijn.'

Segers haakt hierop in: 'Antropologie gaat over het gedrag dat mensen daadwerkelijk tonen. Uit vragenlijsten en interviews kun je alleen achterhalen wat mensen zeggen dat ze doen.

Maar met participerende observatie kun je ook zélf zien wat ze doen.'

© *Alle personages, toestanden, gebeurtenissen en instellingen in dit boek zijn louter denkbeeldig. Elke gelijkenis met de werkelijkheid berust bijgevolg op het toeval.*

Drs. Ruud J.E. Offermans
Sittard, Maria Lichtmis (2026)

Inhoud

Inleiding	3
Achtergronden.....	5
Sint Lucia	17
Peter Treckpoel.....	19
Baeker Kleppermen	23
Utrecht	25
Hervormde Pastorie.....	28
De Geschiedenis van Sint Rosa en de Kapel op de Kollenberg.....	34
Ontstaan van de Devotie.....	34
De Sint-Rosakapel	35
Architectuur en Huidige Staat van de Kapel.....	35
Locatie.....	36
Sint Joep.....	37
Oogstdankfeest.....	39
Genbroek	45
Jaarfeesten	46
Het jaarwiel.....	48
De promotie	64
Wilhelminapark.....	71
Epiloog.....	78
Literatuur	79

Inleiding

Beek in vogelvlucht.

Mensen hebben zich immers altijd en overal met de eigen stad, streek of regio verbonden gevoeld. In meer politieke bewoordingen zou dezelfde vraag ook kunnen luiden: hoe is de ‘vanzelfsprekende’ verbondenheid met het lokale inzet geworden in het uitdragen van het regionaal eigene? *Leonie Cornips & Irene Stengs.*

Konrad Köstlin plaatst dit in de context van de moderniteit (de laatste 200 jaar), waarin het construeren van het ‘eigene’ (zoals volkscultuur, regio en identiteit) dient om een gevoel van eenheid en authenticiteit te creëren dat bedreigd wordt door sociale differentiatie. Populaire en regionale cultuur worden gezien als geschikte middelen om identiteit te vormen door het

‘eigene’ en ‘authentieke’ op te zoeken, bijvoorbeeld door lokaal historisch onderzoek.

In een globaliserende wereld, waar grenzen vervagen, zoeken mensen naar een gevoel van verbondenheid, wat leidt tot een herwaardering van regionale identiteit. Dit uit zich in een groeiende interesse voor dialecten, streekgewoonten en lokale geschiedenis. Chris Lorenz stelt dat **identiteit deels een constructie is**, gevormd door de verwerking van het verleden en verankering in tradities.

Als voorbeeld wordt het planten van de meiboom in Zuid-Limburgse dorpen zoals Mheer, Banholt en Noorbeek genoemd. Hoewel dit vaak als een vaststaand, oud ritueel wordt gezien, is de werkelijkheid complexer. De traditie in Banholt en Mheer is recenter dan vaak gedacht, en elementen zoals het gebruik van paarden werden soms later opnieuw geïntroduceerd om de ‘pittoreske spektakelwaarde’ te verhogen.

De bijdrage van Joep Leerssen benadrukt dat veel volksgebruiken, zoals de meiboomtraditie, geen oeroude oorsprong hebben, maar eerder ‘invented traditions’ (uitgevonden tradities) zijn. Deze worden vaak bewust gestimuleerd door de lokale elite (zoals de pastoor in het voorbeeld) om de gemeenschapszin te versterken. Dit toont aan dat volkscultuur niet altijd spontaan en authentiek is, maar vaak een bewuste constructie is.

Met andere woorden, **de elite speelt vaak een belangrijke, sturende rol in de regionale volkscultuur. Volksgebruiken hebben lang niet altijd een oeroude, middeleeuwse of voorchristelijke oorsprong. Het zijn geen spontane, authentieke tradities die 'opborrelen' uit het volk.** Zoals Joep Leerssen stelt, is het in veel gevallen een bewuste constructie: een **'invented tradition'**.

Anders dan veel historische verenigingen richten verenigingen voor heemkunde of volkskunde zich niet exclusief op geschiedenis maar ook op het heden; hun activiteiten omvatten naast historische ook culturele, geografische en natuurhistorische aspecten. Voor sommige is genealogie een belangrijke activiteit, voor andere het veiligstellen of beheer van cultureel erfgoed.

Achtergronden

De Keutelbeek (ook Cötlebeek) eerst genoemd als: Kleyne Bek (1351) en als die Kuettel Bech (1566). De Keutel- of Cötelbeek is een zijbeek van de Geleenbeek en wordt gevormd door talloze bronnetjes die ontspringen in het Kelmonderbos. Deze Beek was cruciaal belang ('levensader') voor de vroege ontwikkeling van Geleen en de dorpen Neerbeek, Krawinkel, Lutterade en Oud-Geleen. Langs dit dal, dat stroomopwaarts van Spaans Neerbeek ligt, bevonden zich vroeger diverse hoven die

als 'pareltjes aan een snoer' gerangschikt waren. Allen uit de 13^e en 14^e eeuw:

Aldenhof/ voor het eerst in 1381 werd genoemd, aangeduid als *Hoeve toter Poerten* (aan de Poort). Van 1537-1667 is bezit van de familie Van Vlodrop, heren van Leuth. Wat er nog in 1942 resteerde was zo zwaar beschadigd dat complete afbraak wordt besloten.

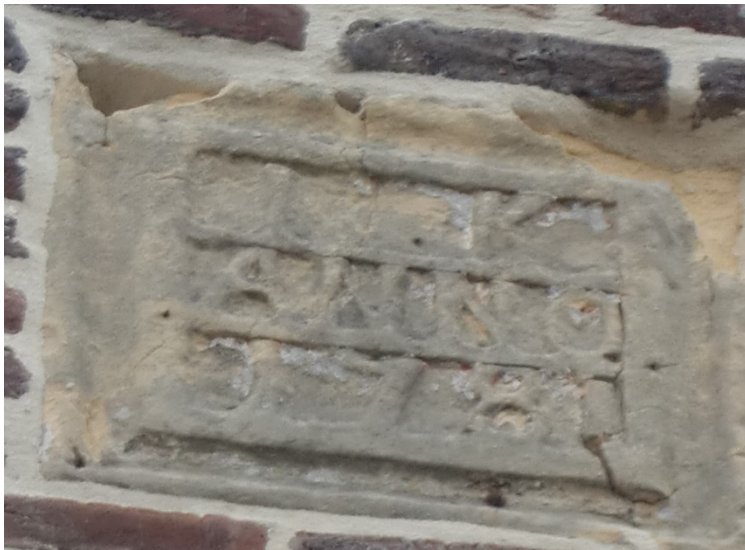
Neerbekerhof/ werd het eerst vermeld in 1225. In 1361 kwam deze in bezit van de uit Aken afkomstige '*herschappe van Schoenvoerts*' en in 1505 overleefde het de grote plunderingen en brandstichtingen van Gelderse troepen. Het einde werd ingeluid door de verkoop in 1917 door de in Brugge wonende erfgename, waarna afbraak volgde.

Neerbekerhof.

Vroenhof/Herenhof/Oude Pastorie/ in 1281 werd het gekocht door Willem van Schinnen. Oude Pastorie ligt op de plaats waar de voormalige '*herenhof*' stond, die in de 12^e eeuw het 'kasteel' en de zetel was van de Heeren van Beeck, ook '*Vroenhof*' genoemd, afgeleid van het Duitse '*Fron*' of '*Fronherr*'. Het pand kwam in 1283 in het bezit van de Duitse Ridderorde. In 1673 betreft pastoor Henckels hier een 'pastorale woning'. In 1781 is het pastoor J. Kerckhoffs die er een nieuwe 'pastorie' liet bouwen met stal en bakhuis, waarop de steen in de

westgevel duidt met
'J.K. ANNO 1781'.

Toen de verhoudingen, die ten gevolge van het simultaneum tussen de verschillende religies niet al te best waren, zich

normaliseerden, ging de pastoor weer korter bij de kerk wonen en raakte het gebouw in verval. Wat er nu staat zijn de restanten van het gebouw uit 1781. De gemeente Beek en Stichting Het Limburgs Landschap hebben in 2011 laten weten de Oude Pastorie op te gaan knappen. Aan het bestaande gebouw worden twee vleugels bijgebouwd. De omgrachting, destijds circa 75x65 meter en 5 meter breed, wordt in ere hersteld. Het gebouw en

de landschappelijke omgeving zijn in de oude glorie van medio 19^e eeuw hersteld.

